

BESZÁMOLÓ ÚTIJELENTÉS

Kiküldő szerv: Országos Széchényi Könyvtár
Főhatóság: Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

Kiküldött:

Gazdag Tiborné csoportvezető
a Magyar ISSN Nemzeti Központ igazgatója,
az IFLA Időszaki Kiadványok Szekciója

(16-os kód, V. Gyűjtemények és Szolgáltatások = Division V: Collections and Services, 16. Serial Publications)
Állandó Bizottságának tagjaként

Költségek fedezése: OSZK (lásd: melléklet)

A kiküldetés helye:

Jeruzsálem, Izrael

A kiküldetés ideje:

2000. augusztus 11-20.

Szállás címe: Hotel Caesar

208 Jaffa Road, Jerusalem

Tel.: +(972 2) 500-56-56

Fax: +(972 2) 538-28-02

A kiküldetés célja:

IFLA Konferencián való részvétel

66. IFLA Konferencia
66th IFLA General Conference
2000. augusztus 13-18.

Helye:

International Convention Centre (ICC)

Binyanei Ha-Ooma, Jerusalem

Rendező:

IFLA Hedquarters Secretariat és National Organizing Committee

IFLA 2000 Titkárság:

Peltours-Te'um Congress Organisers

P.O. Box 52047, Jerusalem 93420, Israel

Tel: +(972 2) 648-12-45

Fax: +(972 2) 648-13-05

E-mail: ifla@teumcong.co.il

Az előadások nyelve: angol, francia, német, orosz, spanyol

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

Előzmények

1998. novemberében az IFLA Időszaki Kiadványok Szekciójának elnöke, Hartmut Walravens – hajlandóságom tisztázását követően – megkereste az intézményvezetést, hogy járuljon hozzá állandó bizottsági tagként történő jelölésemhez, és ezzel együtt rendszeres részvételémhez a szekció Állandó Bizottságának munkájában, az 1999-2003-ra szóló periódusban. Az intézmény és a párizsi ISSN Nemzetközi Központ ajánlásával a jelölés 1999 márciusára sikeresen zárult, így az 1999. évi IFLA Konferencián, Bangkokban, az Időszaki Kiadványok Szekció Állandó Bizottságának tagjaként vettem részt. A bizottsági ülésen a tagok ekkor bíztak meg a szekció információs menedzsmentjével. A 2000. évi konferenciára, Jeruzsálembé, az IFLA Időszaki Kiadványok Szekció Állandó Bizottságának információs koordinátoraként utaztam el.

Információk/adatok a rendezvényről

Idén több mint 1800 résztvevő regisztráltatta magát a rendezvényre 93 országból (összehasonlításképpen: tavaly Bangkokban 2200 felett volt a látogatók száma, akik 117 országból érkeztek). A hazai résztvevők száma Jeruzsálemben meghaladta a 400-at. Az Egyesült Államok 265, Oroszország 107, Franciaország 88, Nagy-Britannia 85 résztvevőt delegált. 80-an köszönhették részvételüket valamilyen támogató szervezetnek/pályázatnak – ebből 40-en a budapesti székhelyű *Open Society Institute* jóvoltából utazhattak. Magyarországról 7 szakember vett részt a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Közgyűjteményi Főosztálya, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, az Informatikai és Könyvtári Szövetség, az Országos Széchényi Könyvtár (2), az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár, valamint a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár és Dokumentációs Szolgálatának képviselőjében.

A rendezvény 244 ülésnek adott helyet – 100-nál több ülésen az IFLA szakmai irányító és végrehajtó testületei tanácskoztak. A többi fórumon elhangzottakból mintegy 150 előadás jelent meg nyomtatásban, illetve az *IFLANET Unplugged* CD-ROM-on és a világhálón, az IFLANET-en. A konferenciával párhuzamosan rendezett kiállításon 62 kiállító mutatkozott be (köztük belga Elias cég is az Amicus-szal és a LibriVision-nel) 854 m² területen.

Szakmai feladatok

Az IFLA szakmai testületei a konferenciák alkalmával az előadás-programok megkezdése előtt, valamint azok befejezése után üléseznek. Az Időszaki Kiadványok Szekció állandó bizottsági üléseire 2000-ben augusztus 12-én, szombaton reggel és 18-án, pénteken délelőtt került sor.

A bizottsági tagok tájékoztatást kaptak a szekciók munkáját koordináló testület, a Koordinációs Bizottság üléséről, melyen az IFLA szervezeti és szakmai életének megújulási folyamata volt a téma. A Koordinációs Bizottság két előterjesztést vitatott meg: az egyik "*Az IFLA Konferencia előadásainak minőségi követelményei*", a másik "*Az IFLA szakmai prioritásai*". Az előadások színvonalának elvárásaival ugyan mindenki egyetértett, de a megvalósítás javasolt módszerei gátolnák a legfrissebb szakmai információk eljuttatását a programokra. Felvetődött az is, hogy kedvezményt kell nyújtani az előadók számára a konferencia regisztrációs díjának fedezésében. A regisztrációs díjak tekintetében további kedvezmények bevezetését fontolgatják – elsőként jövőre 50 dollárral kevesebbet fizetnek a tagintézmények küldöttei. Az IFLA keretei közt végzett tevékenységek prioritási elveit jóváhagyták a szakmai szervezetek, és azokat középtávú programjaik kidolgozásához irányadónak tekintik.

A Szekció elnöke ezután sorra vette a tavalyi konferencia óta eltelt időszakban végrehajtott feladatokat. A konferencia-programok szervezésén kívül a Szekció hírlevelének (36-37. sz.) megjelenése, valamint a prospektus felújítása és nyomtatása valósult meg az információs koordinátor szervezésében és munkáltató intézményének adminisztratív segítségével (ez alatt értendő a 37. sz. hírlevél sokszorosítása és szétküldése, illetve a prospektus vonatkozásában a nyomdai munkálatok megrendelése és költségének megelőlegezése). A Szekció tervbe vette a prospektus megjelentetését az IFLA többi hivatalos nyelvén is. A hírlevél a 36. számtól kezdve az IFLANET-re is felkerül (<http://www.ifla.org/VII/s16/ssp.htm#3b>), a 37. számtól kezdődően pedig tartalma egy állandó rovattal bővült, amelyben a világszerte működő "Periodika Körök" (Serials Interest Groups = SIGs) kapnak bemutatkozási lehetőséget. E kezdeményezés nyomán a jövőben megvalósulhat e speciális érdeklődésű szakmai csoportosulások összefogása az IFLA szekcióján keresztül, kezdve egy név- és címjegyzék összeállításával és elérhetővé tételével, folytatva egy web oldal nyitásával a nemzeti szervezetek friss hírei számára és az egymás közötti kommunikáció kialakítására. A hírlevelet a továbbiakban is minél inkább a szakmai tájékozódás fórumává kívánjuk fejleszteni: a bizottsági tagok részéről megfogalmazódott egy olyan elképzelés is, mely szerint az időszaki kiadványok, mint könyvtári dokumentumtípus

kezelésének helyi gyakorlatai is érdeklődésre tarthatnak számot. A tartalmi megújulás folytatása esélyt adhat a Szekciónak, hogy a jövőben elnyerje az idei évben alapított "*Az év legjobb IFLA hírlevele*" címet.

Az elmúlt időszakban az információs koordinátori tevékenységnek köszönhetően a Szekció web oldala majdnem teljesen felújításra került az IFLANET-en. Az előbb említett hírlevél számokon kívül felkerült egy lista a Szekció tagjairól és egy diagram a tagság összetételéről, egy címjegyzék az állandó bizottsági tagokról, beleértve a tiszteletbeli tagokat is, valamint aktualizálásra került a középtávú program és tevékenységi terv is. Éves beszámoló tekintetében azonban nagy az elmaradás, utoljára az 1994/1995. évi időszakra vonatkozóan készült beszámoló a Szekció munkájáról, ami a web oldalon is elérhető. Ebből kifolyólag döntés született arról, hogy a legutóbbi állandó bizottsági jegyzőkönyv alapján össze kell állítani egy beszámolót az 1999-es évről vonatkozóan a web oldal számára. (Ez azóta elkészült és megtekinthető a <http://www.ifla.org/VII/s16/SSP.htm#7> címen. Ezzel a Szekció web oldala tartalmában minden tekintetben napra készre vált.)

A Szekció projektjei tekintetében az előző évben kevés előrehaladás történt. A bizottság egy korábbi projektje eredményeképpen jelent meg az *IFLA Publications Series 77.* tagjaként Szilvássy Judit, a testület korábbi magyar tagjának munkája, *Az időszaki kiadványok kezelésének alapjai* című kézikönyv (*Basic Serial Management Handbook* / by Judith Szilvássy. – München : K. G. Saur Verlag, 1996. – 172 p. – ISBN 3-598-21800-1). E projekt folytatásaként a Szekció a kézikönyv átültetésén dolgozik az IFLA hivatalos nyelveire: a spanyol fordítás elkészült és meg is jelent 1998-ban, a francia nyelvű változat félíg kész, munkálatai folynak. Az orosz nyelvű változat ezévre lett nyomdakész, és a Szekció elnöke keresi a kiadás lehetőségeit. (Megjegyzendő, hogy a magyar nyelvű fordítás is elkészült Hegyközi Ilona jóvoltából, korrektúrájára a hazai kiadási tervek függvényében kerül sor.) A kézikönyv bevezetője és tartalomjegyzéke a világhálón is olvasható (<http://www.ifla.org/VII/s16/p1996/rep1.htm>), és tervezzük a teljes szöveg elérhetővé tételét is az IFLANET stábjának segítségével PDF formátumban. Időközben felvetődött a kézikönyv felújított, második kiadásának igénye is, és önként vállalkozó bizottsági tagok közreműködésével megkezdődött az aktualizálásra szoruló pontok, részletek, fejezetek feltérképezése.

A Szekció kincstárnokának pénzügyi beszámolójából kiderült, hogy 2000-ben az előző projektre szánt pénzösszeg maradványából mindössze az előbb említett kézikönyv orosz fordításának munkadíja került kifizetésre, valamint a prospektus nyomdai költségeinek megtérítése várható az adminisztratív költségkeretből. A projektköltség címen rendelkezésre álló összeg maradványa kb. 5000 holland Gulden, ami azonban csak ez év végéig használható fel a kitűzött célok megvalósítására. Mivel erre az idén már nem lesz lehetőség, megkíséreljük az összeg felhasználását a következő időszak projektjei számára – a Koordinációs Bizottsággal való egyeztetés függvényében.

Két új, rövid időtartamú projektet tervezünk 2001-re, az egyiket az elmúlt időszak egyik projektjének folytatásaként. Korábban az IFLA egyetemes hozzáférési programjával (UAP¹ Core Programme) közös vállalkozásban hoztuk létre a *Központi Katalógusok Adattárát* (*Directory of Union Catalogues*). A kezdeményezés eredményeként az IFLANET-en adatbázisban kereshetők egy sor nemzet központi katalógusának jellemzői és elérési adatai (lásd: <http://www.ifla.org/VI/2/duc/index.htm>). Az erre épülő új projekt célja az adattár karbantartási módszereinek felülvizsgálata, adattartalmának kibővítése, illetve a keresőfelület felújítása és korszerűsítése az interaktivitás lehetőségeinek kihasználásával (projektvezető: Agneta Holmenmark, asszisztens: Gazdag Tiborné). A másik 2001-es projekt a cikkadatbázisokról és referáló szolgáltatásokról tájékoztató információk összegyűjtése, adatbázisba szervezése (*Directory of Articles' Databases and Indexing Services*) és kereshetővé tétele az IFLANET-en (projektvezető: Hartmut Walravens).

A későbbi elképzelések között szerepel egy, az időszaki kiadványokkal kapcsolatos információs forrásokat összegyűjtő jegyzék létrehozása (*Guide to Basic Serials Resources*). Ennek koncepciója még kialakítás alatt áll. A Szekcióhoz tartozó Hírlap-Kerekasztal (*Round Table on Newspapers*) egy hírlapgyűjteményeket feltáró modell kutatás projektje mellett döntött.

A bizottsági ülésen sort kerítettünk az eljövendő konferenciákra szervezendő nyílt programok megtervezésére is. Bostonban Marjorie Bloss javaslatára (és szervezésében) az elektronikus kiadványok lesz a téma a hozzáférés szemszögéből, a rendezvény munkacíme: "*Hozzáférés egy egér-kattintással a bibliográfiai rekordból*". Egy műhelyrendezvény ötlete is megfogalmazódott "*az időszaki kiadványok kezelése*" témakörben. (Sajnos, a rendezéssel megbízott ötletgazda, Nina Khakaleva, később lemondta vállalását.) A Hírlap-Kerekasztal bostoni nyílt fórumára az amerikai újságokról vár előadokat. Bostonban valószínűleg lehetőség nyílik majd egy kötetlen találkozóra is az Amerikai Könyvtárosok Egyesülete Időszaki

¹ UAP = Universal Availability of Publications (Kiadványok egyetemes hozzáférhetősége)

Kiadványok Szekciójában, valamint az Észak-amerikai Periodika-Körben tevékenykedő kollégákkal. A két év múlva esedékes glasgow-i IFLA Konferencia programjához terveink szerint egy műhelyrendezvényvel járunk hozzá "A katalógizálási szabványok összehangolása" témakörben, folytatva nagy sikerű bangkoki rendezvényünk tematikáját, és nyomon követve a közben eltelt időszak fejleményeit e területen.

Az IFLA Konferencia egyúttal alkalmat adott arra is, hogy az időszaki kiadványok leírásának szabványosításával foglalkozó hazai szakemberek kérdéseit/javaslatait továbbítsam a vonatkozó nemzetközi leírási szabvány revíziós munkacsoportja felé. Nagy Anikó, a Periodikafeldolgozó osztály vezetője kért meg a kérdések közvetítésére, amelyekre Ingrid Parent, az ISBD(S) Munkacsoport (ISBD(S) Working Group) elnöke válaszolt, illetve szívesen fogadta a magyar kollégák elképzeléseit, és további problémafelvetésre, javaslattételre buzdította őket. A nemzetközi szabvány fejezetei még kidolgozás alatt állnak ugyan, de tájékozódás céljából a 3. és az 5. adatscsoport anyagát megkaptam és elhozhattam a hazai szabványosítási munkálatok elősegítésére.

Az Időszaki Kiadványok Szekció programjai a Konferencián

Augusztus 15-én, a Gyarapítási és Gyűjteményfejlesztési Szekcióval közösen szervezett fórumon két előadót hallgathattunk meg "Az elektronikus kiadványok beszerzési modelljei" témakörben. A hollandiai utrechti egyetem munkatársai, J.S.M. Savenije és Natalia Grygierczyk, illetve a berlini Max Plank Intézetből Diann Rusch-Feja foglalta össze tapasztalatait és gondolatait a témáról (lásd: <http://www.ifla.org/IV/ifla66/papers/015-134e.htm>, <http://www.ifla.org/IV/ifla66/papers/167-134e.htm>).

Augusztus 16-i rendezvényünkön "A Közel-Kelet időszaki kiadványai" volt a téma. Az előadók a haifai egyetem könyvtárából (Jair de Marcas), és Németországból érkeztek – ez utóbbiak közül Johannes Valentin Schwarz a német-zsidó sajtó eredetéről, míg Hartmut Walravens a kiadványok jövőjéről festett ma még utópisztikusnak tűnő képet (lásd: <http://www.ifla.org/IV/ifla66/papers/085-144e.htm>, <http://www.ifla.org/IV/ifla66/papers/106-144e.htm>, <http://www.ifla.org/IV/ifla66/papers/143-144e.htm>).

A Hírlap-Kerekasztal rendezvényének "Az újságok digitalizálása" témában két előadója volt, a British Library munkatársa, Graham Jefcoate, aki a Burney-féle régi hírlapgyűjtemény digitalizálását vezeti, és az izraeli Yedioth Technologies szakértője, Yossi Bardosh, aki a Yedioth című, 60 éve alapított, és ma is élő izraeli napilap archiválási projektjét ismertette (az előadások nem hozzáférhetők).

Más szekciók szakmai programjainak látogatása

A további rendezvények közül szakmai érdeklődésemnek megfelelően az azonosítókkal kapcsolatos, valamint a katalógizálási, bibliográfiai, digitalizálási és a nemzeti könyvtári témájú programokból válogattam. A különböző szekciók által szervezett rendezvények témái:

- Az egységes forrás-azonosítók (URI) és a könyvtárosi közösség*
- A nemzeti könyvtárak szerepe az IFLA alap-programjaiban*
- Bibliográfiák (cseh, izraeli és olasz bibliográfiai projektek)*
- Nemzetközi fejlemények a katalógizálás területén*
- A világháló megőrzése*
- Gyűjteményfejlesztés a digitális korszakban: szervezési kérdések*

Gazdag Tiborné
csoportvezető, a Magyar ISSN Nemzeti Központ igazgatója